

RIIGIMETSA TERVIKTUTVUSTUS HAAPSALU LINNA TERRITOOORIUMIL

SISSEJUHATUS

RMK ehk Riigimetsa Majandamise Keskuse hoole all on ligikaudu 30% kogu Eestimaast. Seal asub 45% Eesti metsadest. RMK on Eesti riigile kuuluva metsa ja teiste mitmekesiste looduskoosluste hoidja, kaitsja ja majandaja. RMK kasvatab metsa, hoiab loodusväärtusi, teenib riigile metsa majandades tulu, loob looduses liikumise võimalusi ja jagab loodusharidust.

RMK eesmärgiks on majandada riigimetsa kehtlikult, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsahüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Riigimetsa, mis asub asulate lähedal või mida inimesed aktiivselt kasutavad, peab RMK kõrgendatud avaliku huviga metsaalaks. Nende alade läheduses elavaid või kinnistuid omavaid inimesi (kohalik kogukond või elanikud), keda metsatööd otseselt mõjutavad, kaasab RMK metsatööde planeerimisse.

Käesolev kava annab ülevaate **Haapsalu linnas** asuvatest RMK hallatavatest metsadest ja möödunud kümnendi tegevustest ning kirjeldab omavalitsuse territooriumil kõrgendatud avaliku huviga riigimetsa alad ning plaanitavad tegevused nii looduskaitstes, külastuskorralduses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Tutvustusest on näha, milliseks kujuneb omavalitsuse territooriumil kasvava riigimetsa pindala ja vanuseline struktuur kehtlikul majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsaparandust ja looduskaitseteid.

RMK STRUKTUUR JA TOIMIMINE

RMK tegevusvaldkonnad on:

- maakasutus;
- metsamajandus;
- metsakorraldus;
- taimla- ja seemnemajandus;
- puiduturustus;
- looduskasutus, sh külastuskorraldus ja looduskaitse.

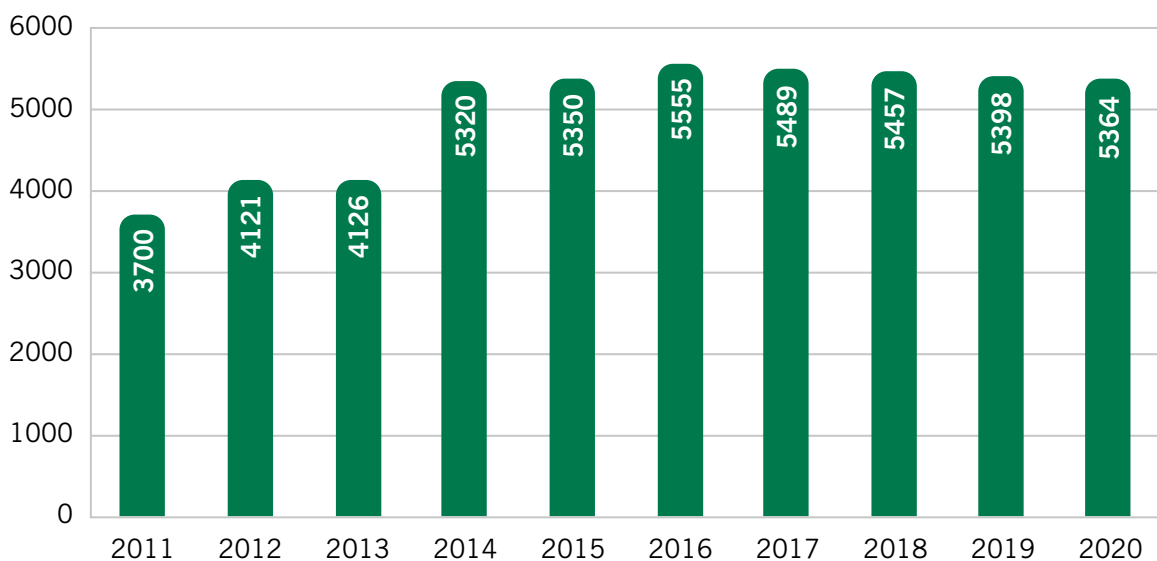
RMK koosseisu kuulub Sagadi metsakeskus, Elistvere loomapark ja Põlula kalakasvandus.

RMK-s töötab ligi 700 inimest, kokku saab RMK hallatavas metsas tööd umbes 6500 inimest.

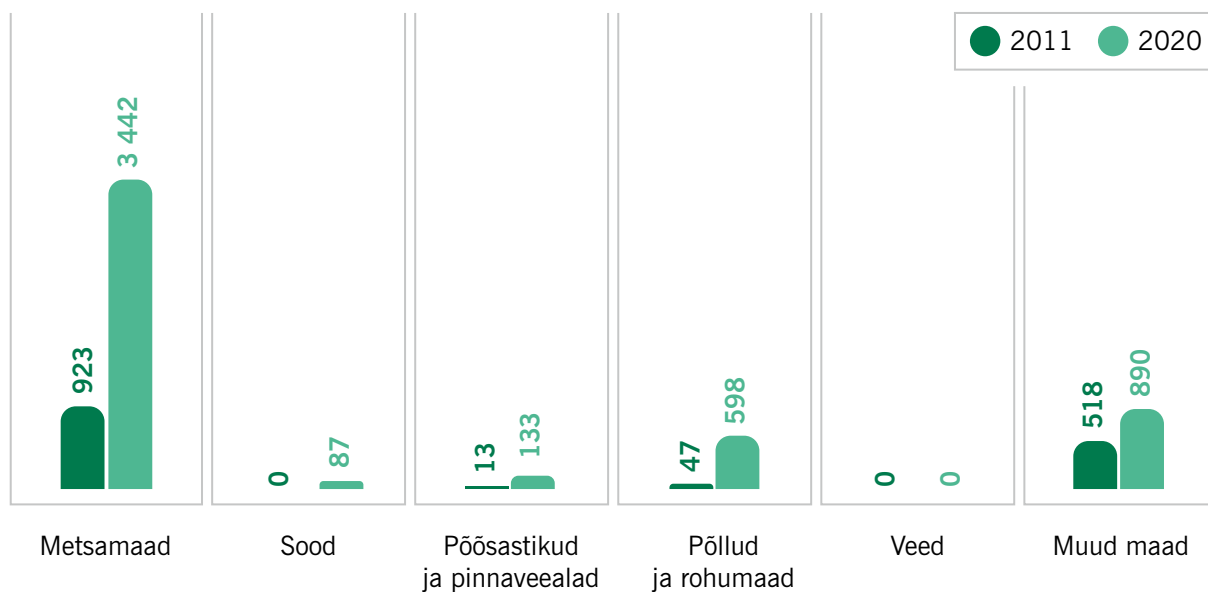
Eesti riigimetsa majandatakse säästvalt. Selle kinnituseks on RMK-le omistatud säästva metsanduse sertifikaadid FSC ja PEFC. RMK-l on ka keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 14001 ja kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 9001.

1. MAAKASUTUS

RMK hallatavate maade pindala **Haapsalu linna** territooriumil on **5364 ha**, mis moodustab **20%** kohaliku omavalitsuse pindalast. Riigimetsamaade pindala muutus perioodil 2011–2020 on toodud joonisel 1 ja riigimaade kõlvikulised muutused joonisel 2.

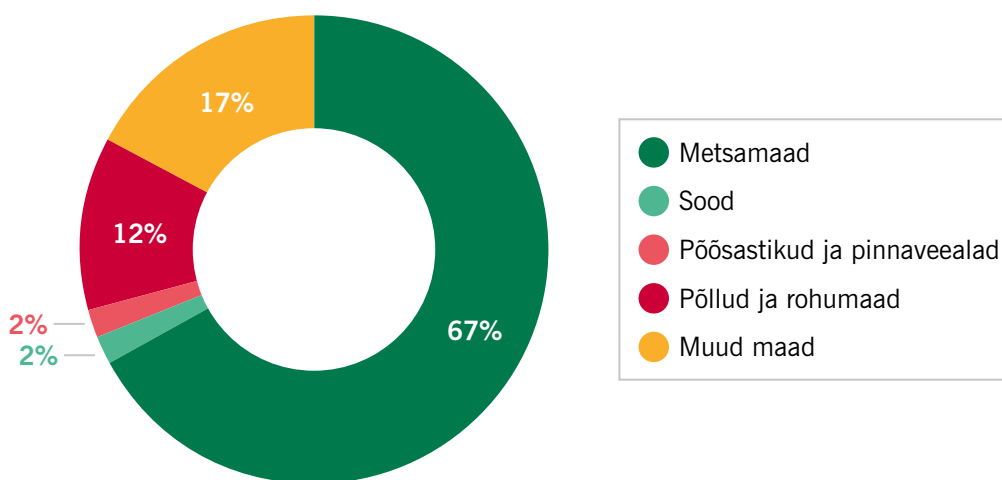

Joonis 1. Riigimetsa üldpindala muutus perioodil 2011.–2020. a, ha.

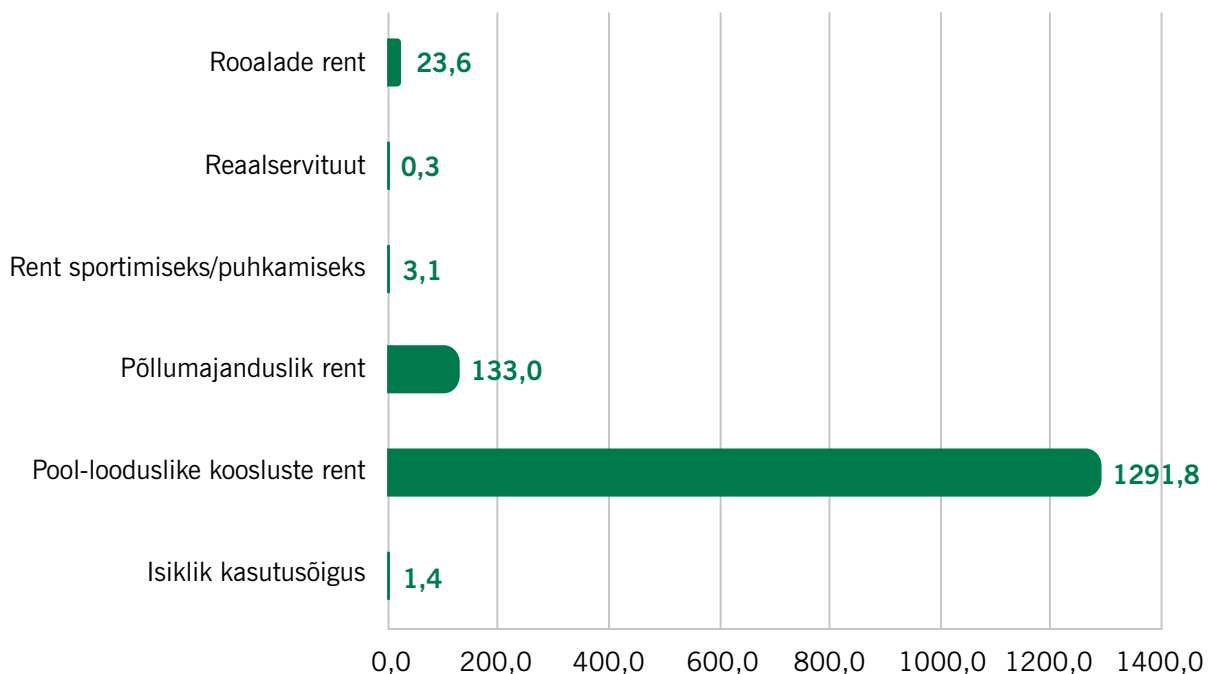
Joonis 2. Riigimetsa maade muutused kõlvikute lõikes 2011/2020. a, ha.

Praegu moodustab riigi metsamaa pindala omavalitsuse territooriumil asuvatest RMK hallatavatest maadest 67%, mis on 3442 ha, mittemetsamaad võtavad enda alla 33%, millest suurima pindalaga on roostikud ning põllu- ja rohumaad, vastavalt 890 ja 598 ha.

Joonis 3. Riigi maade jagunemine 2020. a, %.

RMK on sõlminud riigimaale Haapsalu linnas erinevaid maakasutuslepinguid, millest pindala poolest enamiku moodustavad poollooduslike koosluste hooldamiseks sõlmitud lepingud – ligi 1292 ha.

Joonis 4. Lepingud riigimetsa maade kasutamiseks 2020. a, ha.

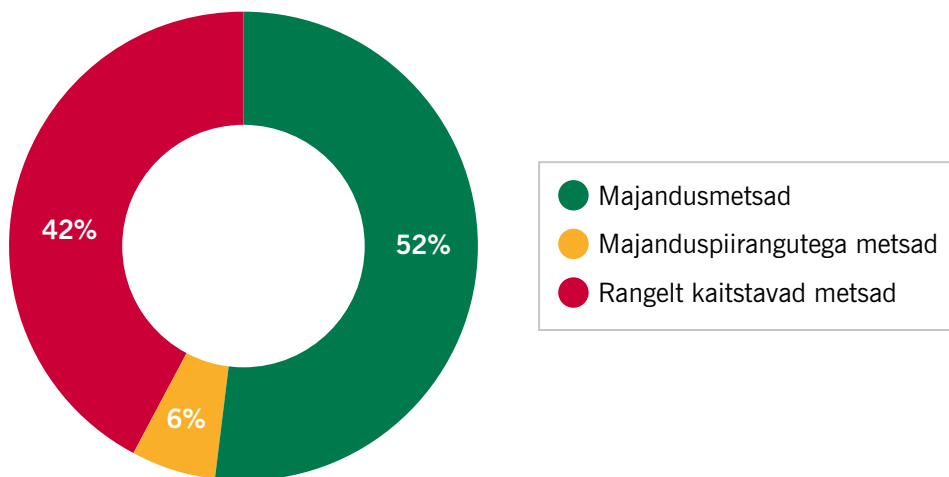
2. METSAVARUD

Haapsalu linna riigimetsad jagunevad majandus-, majanduspiirangutega- ja rangelt kaitstavateks metsadeks (joonis 5). Praegu on riigimetsamaad 3442 ha, millest majandusmetsa on 1795 ha, majanduspiirangutega metsa 193 ha ja rangelt kaitstavat metsa 1454 ha. Metsakategooriate pindala võrdlus 10 aasta taguse ajaga on toodud joonisel 6.

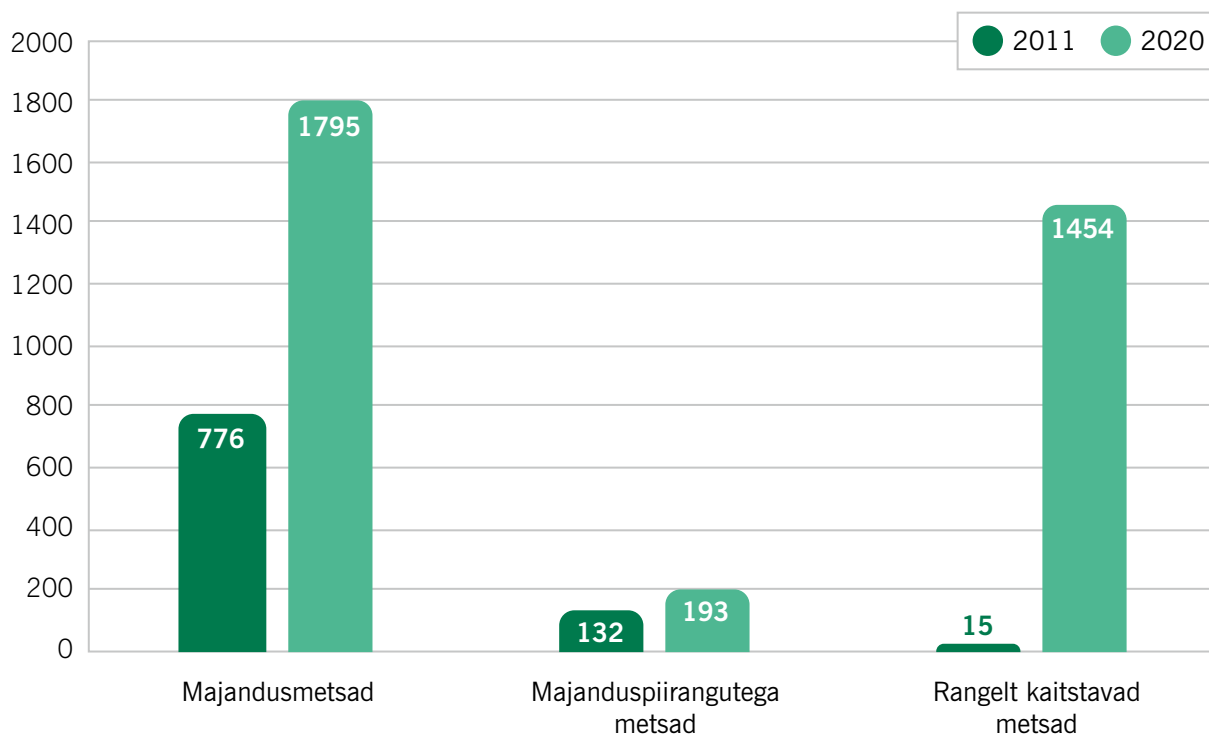
Rangelt kaitstavates metsades on majandustegevus keelatud (nt loodusreservaadid, kaitsealade ja püsielupaikade sihtkaitsevööndid ja vääriselupaigad).

Majanduspiirangutega metsades on majandustegevus lubatud arvestades kaitseala valitseja seatud piiranguid.

Majandusmetsades on majandustegevus lubatud metsaseaduse alusel.

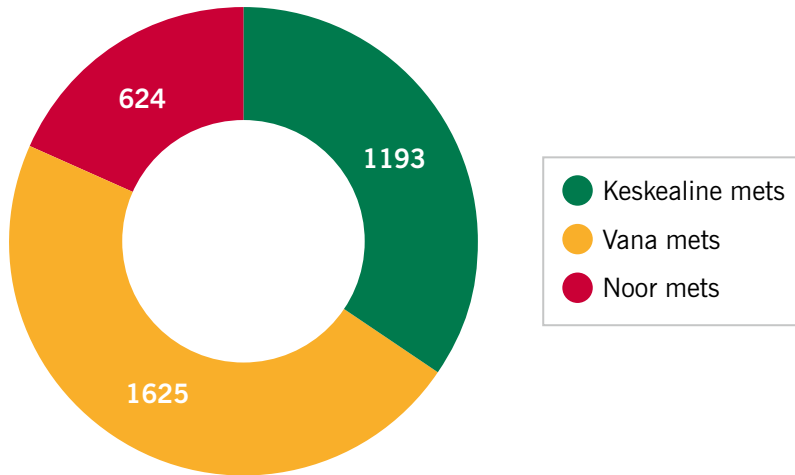
Joonis 5. Riigi metsamaade jagunemine kaitsekategooriatesse 2020. a, %.

Joonis 6. Riigi metsamaade kaitsekategooriate muutus 2011/2020. a, ha.

Kuna metsade olemit ja elutsüklit iseloomustab kõige paremini metsa vanuse muutus, siis oleme jaganud metsa kolme vanuseklassi:

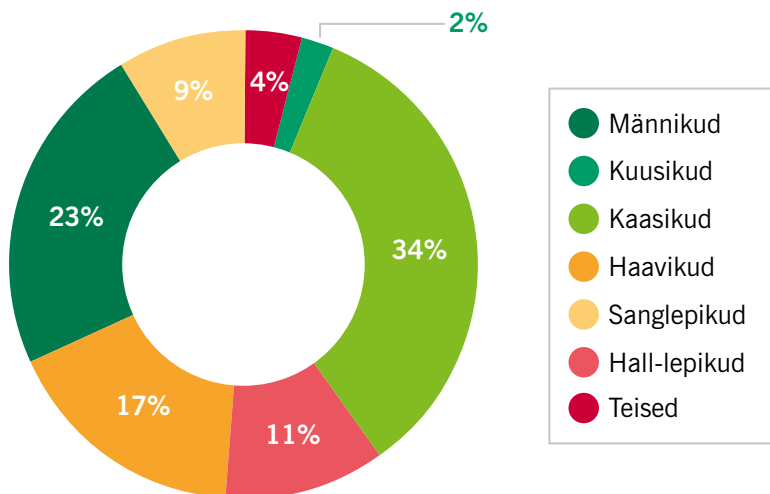
- noored metsad;
- keskealised metsad;
- vanad metsad.

Joonis 7. Riigi metsamaa jagunemine vanuseklasside alusel 2020. a, ha.

Erinevad kasvukohad ja mullad tingivad ka erinevate puuliikidega metsaosade kujunemise.

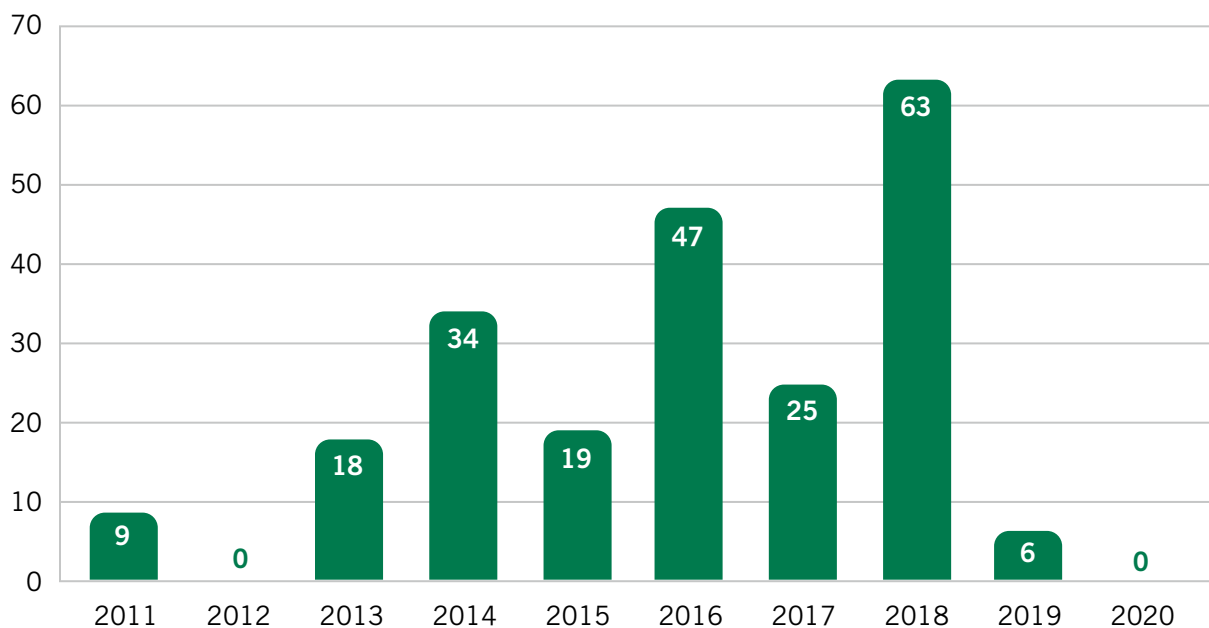
Metsade puuliigiline jagunemine on toodud joonisel 8. Kolmandik puistutest on kaasikud, ligi veerand on männikud ja ligi viiendik haavikud.

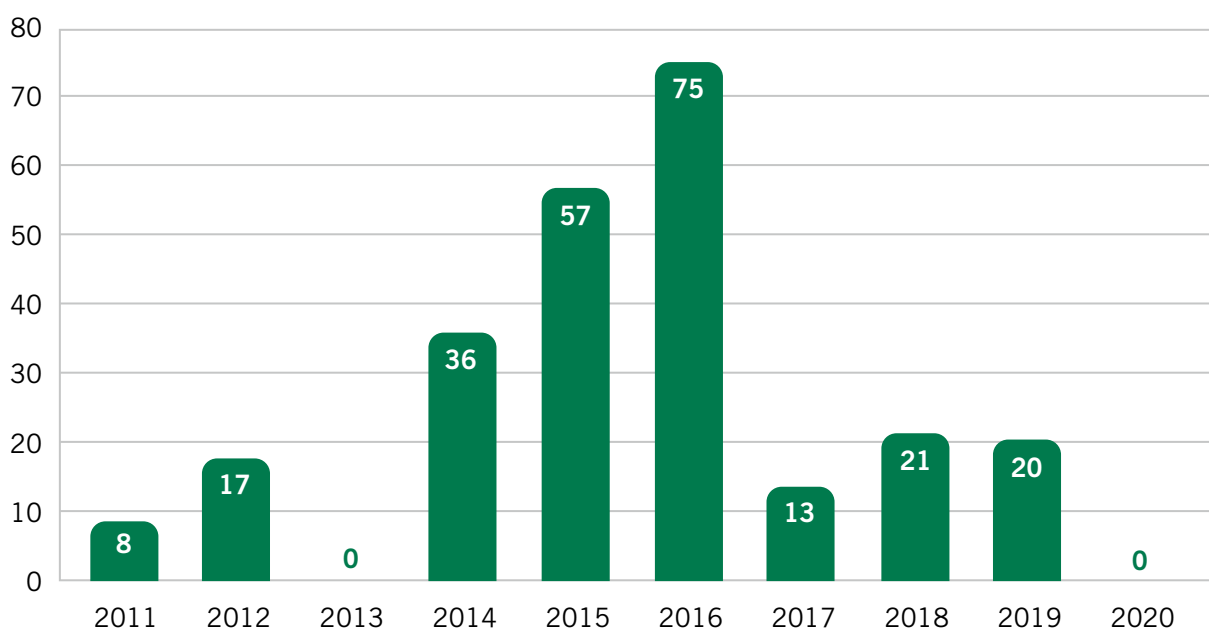
Joonis 8. Riigi metsamaa puuliigiline jagunemine 2020. a, %.

3. RAIED

Haapsalu linna riigimetsas tehtud uuendusraiate pindala iseloomustab joonis 9. Mõõdunud kümnendil oli uuendusraiate pindala aastas keskmiselt 22 hektarit. Harvendusraiate pindala muutumist iseloomustab joonis 10. See on liikunud vahemikus 8 kuni 75 ha aastas, paaril aastal harvendusraieid tehtud ei ole.

Joonis 9. Uuendusraiate pindala perioodil 2011.–2020. a, ha.

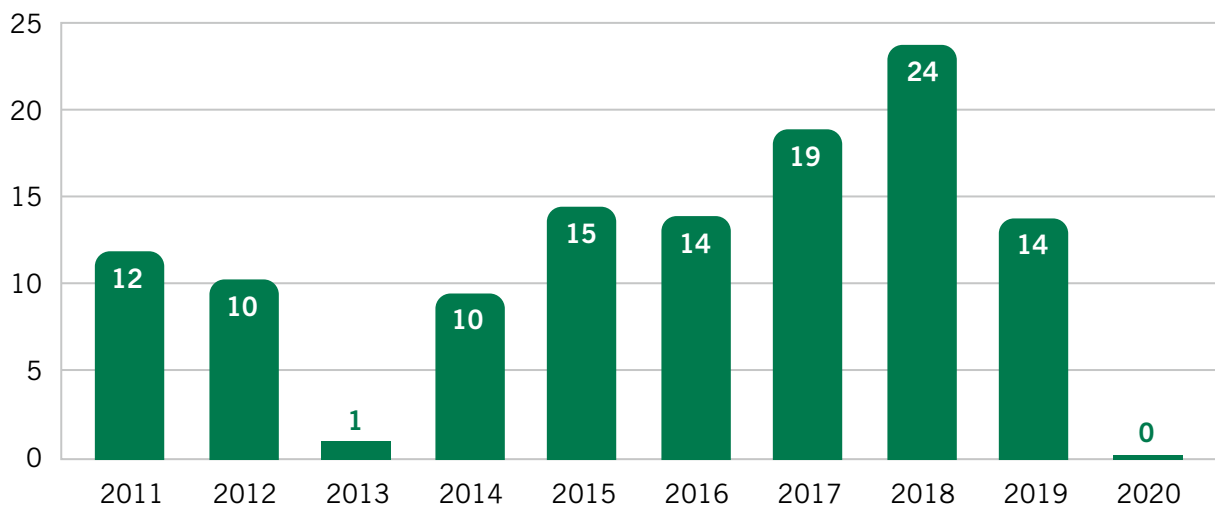

Joonis 10. Harvendusraiate pindala perioodil 2011.–2020. a, ha.

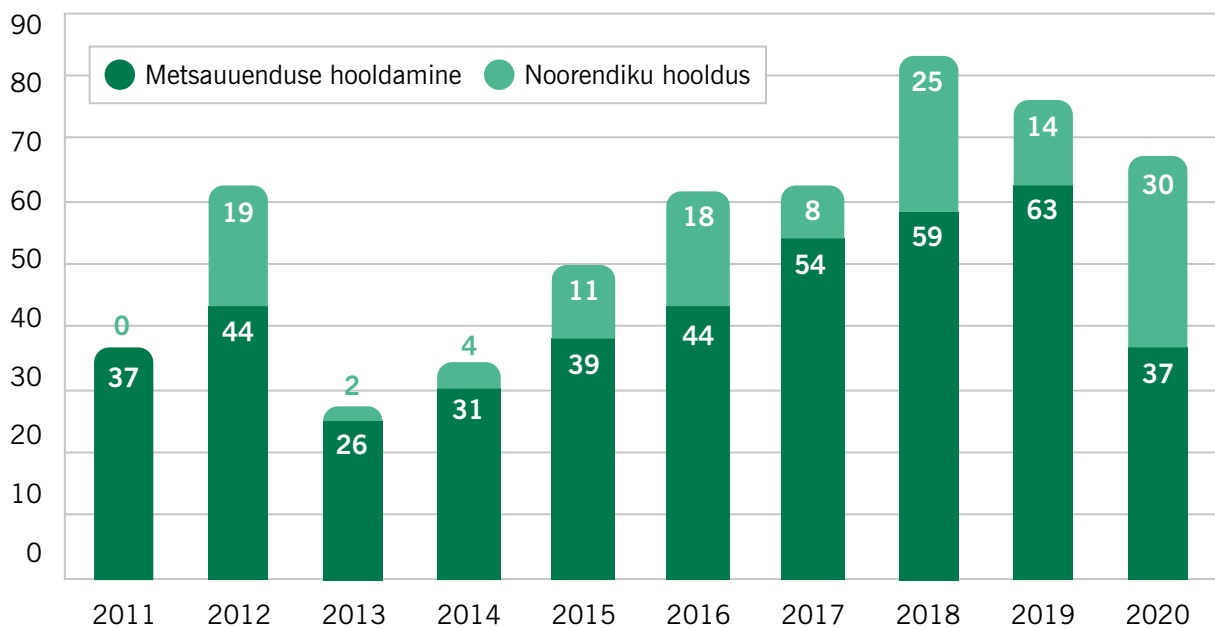
4. METSA KASVATAMINE

Uue metsa rajamise mahust annab ülevaate joonis 11. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 12 ha aastas.

Noore metsa hooldamise mahtudest annab ülevaate joonis 12. Noore metsa hooldamise käigus eemaldatakse istutatud või külvatud puude kasvu takistavad rohttaimed, põõsad ja puud. Viljakamates kasvukohtades tuleb seda teha ka mitu korda aastas. Hilisem noore metsa hooldus on suunatud tulevikupuistu kujundamisele.

Joonis 11. Uue metsa rajamine perioodil 2011.–2020. a, ha.

Joonis 12. Noore metsa hooldamine perioodil 2011.–2020. a, ha.

5. LOODUSKAITSE

Looduskaitsetöid tehakse loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks RMK hoole all oleval riigimaal. Elurikkuse hoidmise olulisi põhimõtteid järgitakse ka majandatavas metsas. Looduskaitseelised tööd viiakse läbi looduskaitseliste väärtuste säilitamiseks koostatavate lähteülesannete ja projektide alusel:

- ohustatud või kehvast seisundist olevate liikide elupaikade taastamiseks;
- koosluste või poollooduslike koosluste taastamiseks ja hooldamiseks;
- kaitsealuste üksikobjektide hooldamiseks;
- parkide hooldamiseks.

Eelmisel kümnendil tehtud looduskaitsetööd riigimaal Haapsalu linnas on ära toodud tabelis 1. Valdavalt on tegu Matsalu rahvuspargi loodusväärtustega seotud töödega.

Tabel 1. RMK looduskaitsetööd perioodil 2011–2020

Looduskaitsetööd	
Koosluste taastamine ja hooldus	16,4 ha
Liigi elupaiga taastamine ja hooldustööd	25 ha
Poolloodusliku koosluse taastamistöö ja hooldus	304 ha

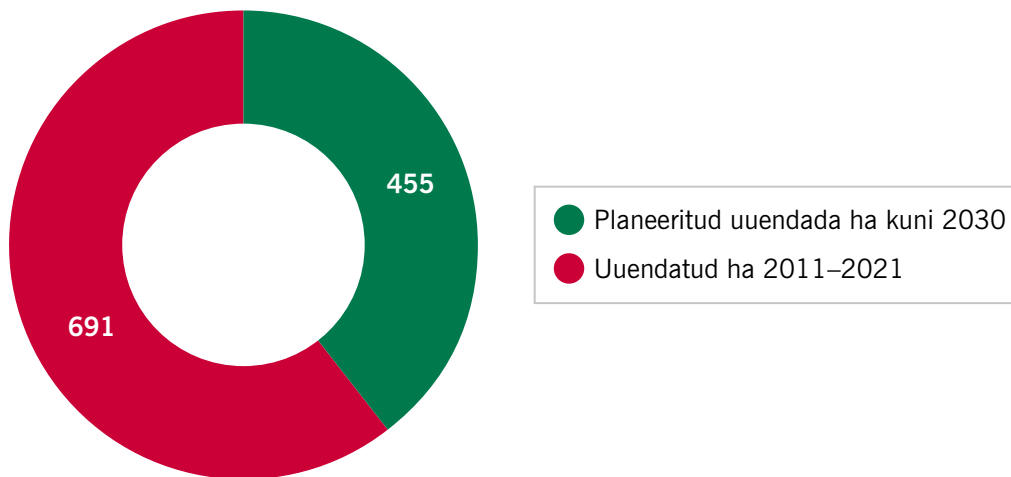
Aastatel 2021–2030 on planeeritud jätkata poollooduslike koosluste taastamistööde ja parkide seisundi säilitamiseks vajalike töödega.

6. METSAPARANDUS

Riigimetsa majandamiseks ehitatakse metsateid ning hooldatakse ja rekonstrueeritakse olemasolevaid metsateid ja kuivendussüsteeme. Korrasolev teede- ning kuivendussüsteemide võrgustik aitab säilitada metsade juurdekasvu ja looduslikku kooslust.

Tabel 2. RMK kuivendussüsteemide ja metsateede olem

Kuivendussüsteemid (ha)			Metsateed (km)		
Olem 2021	Uuendatud 2011–2021	Planeeritud uuendada kuni 2030	Olem 2021	Uuendatud 2011–2021	Planeeritud uuendada kuni 2030
1146	691	455	21	6	2

Joonis 13. RMK kuivendussüsteemide pindala 2020. a, ha.

7. KÜLASTUSKORRALDUS

Külastajate suunamiseks ja loodusteadlikkuse edendamiseks RMK hallatavatel puhke- ja kaitsealadel loob RMK looduses liikumise võimalusi. Maastiku seisundi säilitamiseks, külastuse suunamiseks, loodusteadlikkuse edendamiseks ja inimtekkeliste negatiivsete mõjude vähendamiseks on RMK rajanud külastustaristu.

RMK hallatavatest külastusobjektidest jääb Haapsalu linna territooriumile Nurga puhkekoht Matsalu rahvuspargis ja Peetri kivi puhkekoht Nõva puhkealal.

Joonis 14. Haapsalu linna territooriumil paiknevad RMK hallatavad külastusobjektid.

Peetri kivi puhkekoht paikneb Haapsalus Paralepa metsas. Külastusobjekti ümbruse metsi ja radu kasutatakse ürituste korraldamiseks.

Nurga puhkekoht asub Kiideva külaseltsi rajatud Kiideva-Puisse loodusraja kõrval. See on rajatud heinaküüniks, kuid praegu on seal võimalus jalga puhata ja saada infot taimede kohta.

Eelpool mainitud külastusobjekte ei ole planeeritud laiendada. Vajalik on taristu pidev hooldus ja vajadusel remonttööd.

Matsalu rahvuspargi kaitse-eeskirja uuendamisega avanevad võimalused avaliku, igaüheõigusel põhineva külastustaristu välja arendamiseks ka riigimaal Matsalu lahe põhjakaldal ning kavas on rajada Põgari Sassi rannaniidu vaatlusonn.

Külastusobjektide täpne paiknemine ja taristu kirjeldus on leitavad:

<https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/matsalu-rahvuspark>

<https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/nova-puhkeala>

Täiendav info ja külastusobjektidel planeeritud tegevused on leitavad Nõva-Matsalu külastusala külastuskorralduskava materjalidest:

<https://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad/loodushoid/>

[kulastuskorralduskavad/nova-matsalu-kulastusala](https://www.rmk.ee/organisatsioon/tegevusvaldkonnad/loodushoid/kulastuskorralduskavad/nova-matsalu-kulastusala)

8. PÄRANDKULTUURIOBJEKTID

Pärandkultuuri objekt on jälg eelmiste põlvkondade tegutsemisest maastikul. See on osa meie kultuurist, tükike meie rahvuslikust pärandist. Levinumad pärandkultuuri objektid on taluhoonete asukohad, kiviaiad, vanad metsateed ja kohanimed.

Selleks, et pärandkultuuri objektid raietööde tõttu, teadmatuses või niisama hooletusest ei hävineks, on oluline maaomanike ja maastikul tegutsejate teadlikkus ehk omanikuhoid.

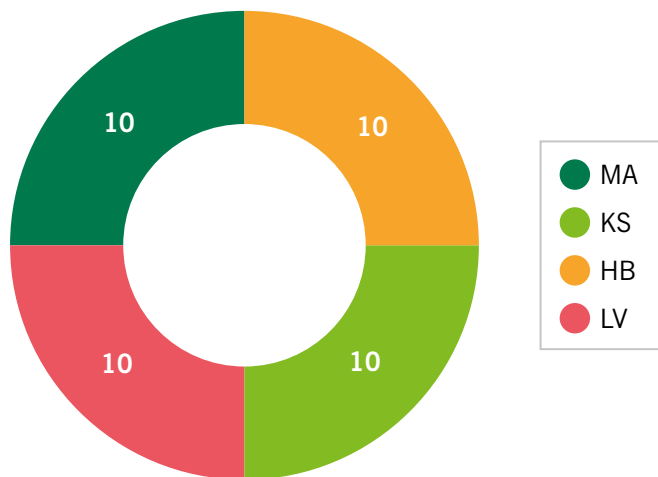
Tabel 3. Pärandkultuuriobjektide arv riigimetsamaal

Objekti tüüp	Arv
Heinaküünid, kuhjalavad	12
Põlised talukohad	10
Põlised metsateed, jalgrajad, hobuseeed	3
Pärimustega kivid, ohvri- ja kultusekivid	3
Silmapaistvad puistud ja puude grupid	2
Tuuleveskid	2
Mälestuskivid	2
Kaevud, karjamaakaevud, kivikünad	2
Kiviaiad, tarad	2
Muud (11 tüüpi)	11
Kokku	49

9. RAIETE PROGNOOS KUNI 2030

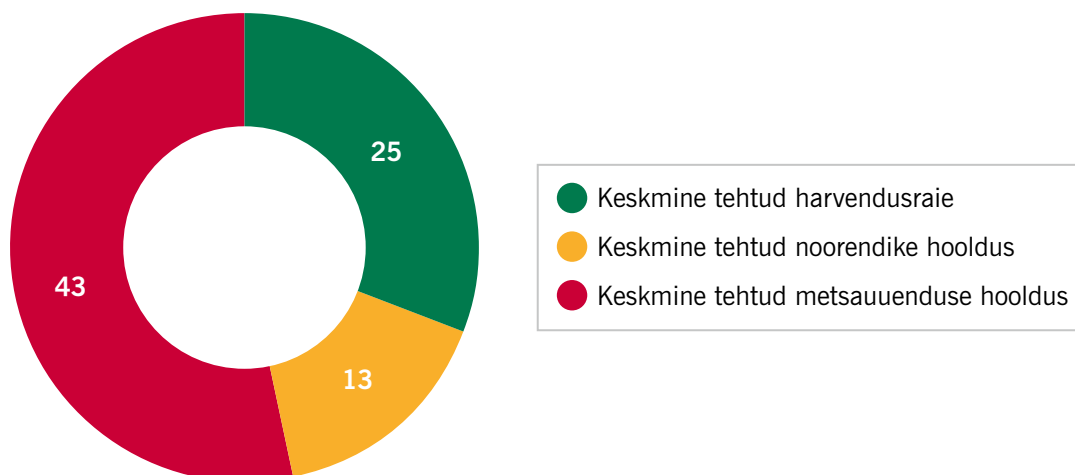
Arvestades Haapsalu linna riigimetsade vanuselist jaotust, raieküpsete metsade osakaalu ja riigimetsa kestliku kasutamise printsiipi, on hinnanguline võimalik metsade uuendusraiate pindala keskel läbi 40 hektarit aastas. Seda võrdselt nii männikute, kaasikute, haavikute kui ka hall-lepikute osas.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie.

Joonis 15. RMK uuendusraiate võimalik aastamaht puulliigiti, ha.

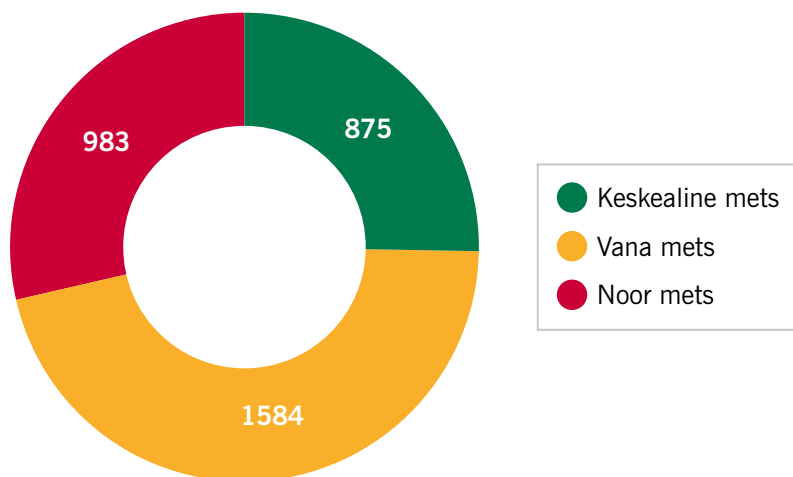
Metsa hoolduse prognoositav maht aastas on 81 hektarit, mis koosneb noore metsa hooldusest ja harvendusraietest.

Joonis 16. RMK metsa hoolduse prognoos aastas, ha.

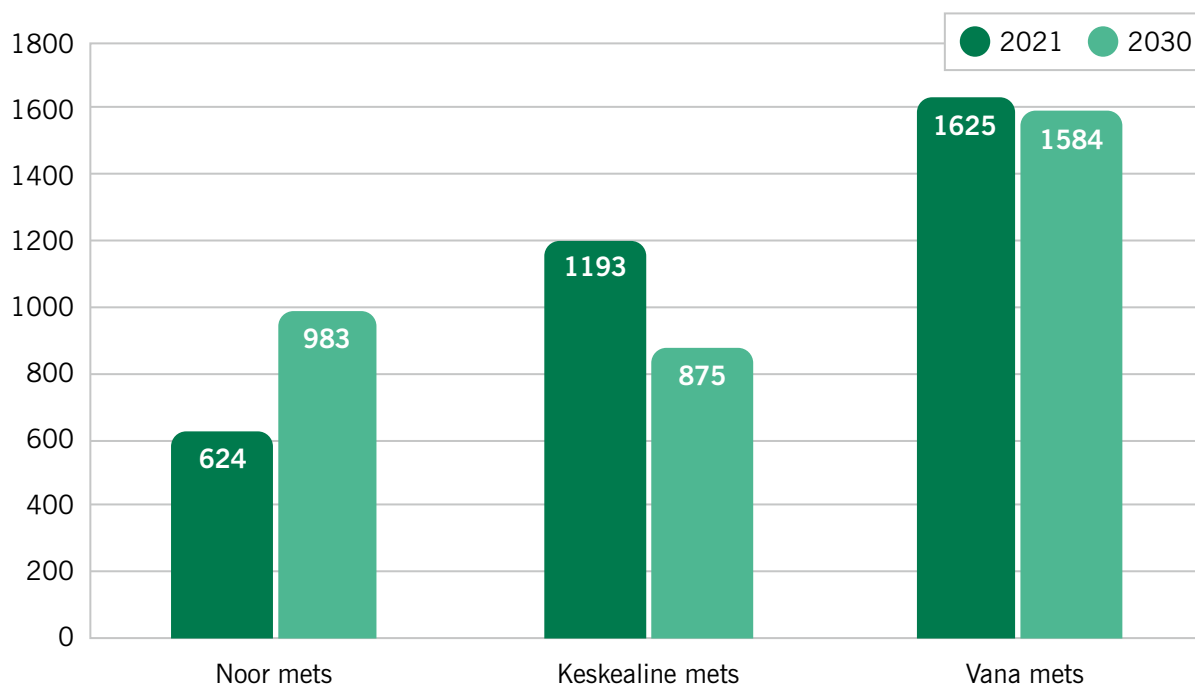
10. METSAVARUDE PROGNOOS 2030

Arvestades metsade praegust vanust, eelmises peatükis kirjeldatud uuendusraiate võimalikku mahtu ja metsa vanuse muutust 10 aasta jooksul, prognoosime metsade jagunemist vanuseklassidesse aastal 2030 järgnevalt.

Joonis 17. Riigi metsamaa jagunemise prognoos vanuseklasside alusel 2030. a, ha.

Metsa vanuseklasside muutumist kirjeldab joonis 21.

Joonis 18. Riigi metsamaa vanuseklasside jagunemise prognoos 2021/2030. a, ha.

11. KÕRGENDATUD AVALIKU HUVIGA RIIGIMETSA ALAD

Riigimetsa, mis asub asulate lähedal või mida inimesed aktiivselt kasutavad, peab RMK kõrgendatud avaliku huviga metsaalaks. Nende alade läheduses elavaid või kinnistuid omavaid inimesi (kohalik kogukond või elanikud), keda metsatööd otseselt mõjutavad, kaasab RMK metsatööde planeerimisse.

Kohalikud kogukonnad või elanikud saavad teha RMK-le ettepanekuid metsaalade arvamiseks kõrgendatud avaliku huviga alade hulka, kui nad kasutavad neid metsaalasid igapäevaste tegemiste ja vajaduste jaoks.

Haapsalu linnas käsitletakse omavalitsusega läbi arutatult kõrgendatud avaliku huviga riigimetsa aladena:

Tabel 4. KAH alad

Kõrgendatud avaliku huviga metsaala nimetus	Pindala, ha
Paralepa mets	177
Paralepa parkmets	88
Pullapää mets	82
Valgevälja mets	147
Haapsalu linn	2
Kokku, ha	496

Neist aladest raudteetammist põhja pool paiknev Paralepa parkmets on hõlmatud terviseradadega ning Paralepa, Pullapää ja Valgevälja metsad on jalutusradadega seene- ja marjametsad, kus metsatöid planeerides tuleb arvestada ka ala puhkeväärtusega.

Kõrgendatud avaliku huviga metsaaladele koostatakse ala metsatööde kavad kuni 10 aastaks. RMK avalikustab kavad oma kodulehel ning kohaliku kogukonna või elanikega kokkulepitud alad kantakse avalikule kaardirakendusele RMK metsatööde kaart:

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk>

Riigimetsade kaart Haapsalu linna territooriumi kohta Maa-ameti kaardil:

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk?aadress=Haapsalu%20linn&adshow=1&adfit=1>